

SOSYAL BİLİMLERDE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Sosyal bilimler; tarih, ekonomi, sosyoloji, psikoloji, eğitim...

SAYILTI (VARSAYIM): Bir araştırmada, var olan araştırma sürecini ve sonucunu önemli ölçüde etkileyeceği düşünülen, araştırmacının test etmeden doğru olarak kabul ettiği, denenmeyen yargılardır.

BAĞIMLI DEĞİŞKEN: Bağımlı değişken, araştırmacının, sonuçlarını değiştirmek istediği, araştırma sonunda açıklamak istediği durum olarak tanımlanabilir.

BAĞIMSIZ DEĞİŞKEN: Bağımsız değişken, bağımlı değişkenin üzerinde etkileri olan ve araştırmacı tarafından bağımlı değişken üzerindeki etkileri doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol edilen değişken türüdür.

ARAŞTIRMA UZAYI; Alanyazın taraması sırasında ortaya çıkan araştırılmaya muhtaç ya da aydınlatılmayı bekleyen yeni konulara genel olarak araştırma uzayı denir.

Başarılı Alanyazın Taraması	Başarısız Alanyazın Taraması
Sentezlenmiş bilgi	Açıklamalı kaynakça
Eleştirel değerlendirme	Sınırlı betimleme
Geniş ve derin	Dar ve yüzeysel
Özlü ve anlaşılır	Karışık ve uzatılmış
Kurallı, ciddi ve tutarlı	Rastgele, keyfi ve düzensiz
Bütünleşik bir bölüm	Eklektik bir metin

Alanyazın derin ise güncel ve doğrudan kaynaklara ağırlık verilmelidir. Aynı zamanda derin alanyazında konu hakkında çok sayıda kaynak mevcuttur.

Alanyazın **sığ** ise dolaylı kaynaklara yönelmek yerinde olabilir.

PARADİGMA; olay ve olgulara kapsamlı bir bakış açısı sağlayan düşünsel çerçevedir. Paradigma, herhangi bir gerçekliğin belirli bir topluluk tarafından paylaşılan kuram ve yaklaşımlarla anlaşılmasını kolaylaştıran düşünsel çerçevedir.

KUHN, bilimsel ilerlemeyi çeşitli dönemlere ayırmıştır. Bu dönemler;

- bilim öncesi,
- normal bilim,
- bunalım-devrim,
- yeni normal bilim ve
- yeni bunalım-devrim olarak sınıflandırılabilir.

EPİSTEMOLOJİ: Bilginin elde edilme yolu, doğası, biçimleri, kaynağı, doğruluğu ve sınırlarını inceleyen bilim dalıdır.

ÖRNEKLEME HATALARI, örneklem büyüklüğüne göre evren parametrelerinin ne ölçüde doğru kestiriminin yapılabildiğini göstermektedir. **Evrenin ortalaması ile örneklemin ortalaması arasındaki fark örneklem hatasıdır.**

TEMSİL GÜCÜ, örneklem istatistiği ile evrenin parametreleri arasındaki genel uyumdur. **Örnekleme aranan en önemli özellik evreni temsil etme gücüdür.**

OLGUSAL VERİ; ülkenin nüfus bilgileri gibi olgulara (gerçeklere) dayalı verilerdir.

YARGISAL VERİ ise, insanların duygu, algı, düşünce, izlenim ya da tutumlarına dayalı olarak gelişen ve değerlendirmeye dayalı olan bilgilerdir.

ANKETLER; Belirli bir konuyla ilgili fikirleri, görüşleri, tercihleri, davranışları, beklentileri ve eğilimleri belirlemek amacıyla seçeneklere dayalı bilgi toplayan araçlardır.

NİCEL DEĞİŞKENLER herhangi bir özelliğin bir birey ya da nesnede sayısal olarak hangi miktarda olduğunu betimlemekte kullanılır. Sınav başarı puanı, ortalama hız, parasal gelir bir nicel değişkendir. (Sayısal bir değerse nicel!)

NİTEL DEĞİŞKENLER ile yapılan ölçümün amacı çoğunlukla sahip olunan bir özelliğe göre birey ya da nesnelere sınıflandırmaktır. Cinsiyet, yaşanılan şehir, mezun olunan okul nitel değişkendir.

Bilim etiği genel olarak, bilimde değerler sorunu ve bunlar için geliştirilen çözümlerle ilgilenir

Bilim etiği kurallarının dayandığı temel ilkeler; **Açıklık, Sorumluluk, Dürüstlük ve Nesnellik.**

KENDİNDEN AŞIRMA durumunda ise kasıt içeren etik dışı davranışlar ya da hatalar araştırmacının kendi yapıtlarından gerçekleşmektedir. Bu davranışın da kendi içinde türleri bulunmaktadır. **Bunlar; yineleme, dilimleme ve kardeş yayın çıkarma.**

ÖLÇEK TÜRLERİ; sınıflama, sıralama, aralıklı ve oranlı olmak üzere dörde ayrılmaktadır.

ÖLÇEKLER; Araştırmaya katılan bireylerin değer, inanç, eğilim ve tercihlerini saptamaya yönelik araçlardır.